

## Nr 53.

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om införande av avdragsrätt i fråga om erlagd förmögenhetsskatt samt om höjning av det skattefria beloppet för äkta makar vid förmögenhetsbeskattningen.*

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:157 av fröken *Andersson* m. fl. samt II:214 av herrar *Edström* och *Nilsson* i Svalöv, vari hemställets, »att riksdagen måtte antaga följande

### 1) F ö r s l a g

till

*förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.*

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

#### 4 §.

*1 mom.* Från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får, med iakttagande av föreskriften i 22 §, avdrag ske för

underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från annan förvärvskälla än fastighet och rörelse i utlandet, dock att avdrag för realisationsförlust får göras endast från realisationsvinst eller lotterivinst;

slutlig skatt, som här i riket påförts skattskyldig på grund av taxering under året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller sådan här i riket påförd tillkommande skatt, vara skattskyldig under förstnämnda år erhållit debetsedel, allt till den del skatten skall erläggas till kommun eller annan kommunal samfällighet eller avser statlig förmögenhetsskatt.

Skattskyldig, som — — — för dotterbolaget.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1954 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1954 eller tidigare.

## 2) Förslag

till

*förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.*

Härutinnan förordnas, att 10 § och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

### 10 §.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, skall icke utgöra statlig förmögenhetsskatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 75 000 kronor. Annan fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall icke utgöra sådan skatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 50 000 kronor.

Ej heller — — — 5 000 kronor.

### 11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, som avses i 8 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt, utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 75 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 200 000 kr.:	125 kr. för 100 000 kr. och 10 ‰ av återstoden;
200 000 » » 300 000 » :	1 125 » » 200 000 » » 14 ‰ » » ;
300 000 » » 400 000 » :	2 525 » » 300 000 » » 18 ‰ » » ;
400 000 kr.	: 4 325 » » 400 000 » » 22 ‰ » » .

För annan fysisk person så ock för oskift dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall den statliga förmögenhetsskatten utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 50 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 200 000 kr.:	250 kr. för 100 000 kr. och 10 ‰ av återstoden;
200 000 » » 300 000 » :	1 250 » » 200 000 » » 14 ‰ » » ;
300 000 » » 400 000 » :	2 650 » » 300 000 » » 18 ‰ » » ;
400 000 kr.	: 4 450 » » 400 000 » » 22 ‰ » » .

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1954 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1954 eller tidigare.»

2) de likalydande motionerna I:279 av herrar *Hansson* och *Boman* samt II:369 av herr *Sjölin* och fru *Sandström*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring av gällande bestämmelser angående förmögenhetsbeskattningen att det skattefria beloppet för äkta makar fastställes till 75 000 kronor».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I:157 och II:369.

Enligt den lydelse 10 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt har enligt beslut av 1952 års riksdag utgå sådan skatt från och med innevarande beskattningsår beträffande fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag och vissa familjestiftelser endast för förmögenheter överstigande 50 000 kronor. Skatten utgår enligt 11 § 1 mom. efter en skiktscala, i vilken den lägsta skattesatsen, 5 promille, gäller för den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 50 000 men icke 100 000 kronor, och den högsta skattesatsen, 18 promille, för den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 1 000 000 kronor. För äkta makar beräknas beskattningsbar förmögenhet gemensamt, och skattepliktsgränsen är för dem liksom för ensamstående bestämd till 50 000 kronor. Enligt stadgande i 11 § 2 mom. skall vissa föreningar, samfund och samfälligheter erlägga förmögenhetsskatt med en och en halv promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 5 000 kronor. För fysisk person och oskift dödsbo finnes i 9 § en bestämmelse, enligt vilken en reducering av förmögenhetsskatten sker vid ringa eller ingen inkomst. Den beskattningsbara förmögenheten skall nämligen icke beräknas högre än trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten, dock minst till hälften av den skattepliktiga förmögenheten. — Någon möjlighet att avdraga erlagd eller påford förmögenhetsskatt vid inkomsttaxeringen finnes icke.

Skatt på förmögenhet infördes år 1910. Den utlogs till en början på det sätt, att  $\frac{1}{100}$  av den skattepliktiga förmögenheten inräknades i det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Till grund för denna an-

ordning låg resonemanget, att förmögenhetsavkastning borde bära en skattebörd, som var en tredjedel större än skattebördan för inkomst av arbete. På grund härav lades till den taxerade inkomsten en tredjedel av förmögenhetens efter 5 % beräknade avkastning eller alltså  $\frac{1}{60}$  av förmögenheten.

Vid sidan av denna kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatt uttogs för åren 1934—1938 en särskild skatt å förmögenhet enligt för varje år utfärdade tillfälliga förordningar.

År 1938 omlades förmögenhetsbeskattningen. Den andel av förmögenheten, som inräknades i det taxerade beloppet, sänktes därvid från  $\frac{1}{60}$  till  $\frac{1}{100}$ . Samtidigt infördes permanenta bestämmelser om en särskild skatt å förmögenhet. Denna skatt, som erlades av fysiska personer, oskifta dödsbon, familjestiftelser och utländska bolag, utgick i den mån förmögenheten översteg 20 000 kronor och beräknades efter en progressiv skiktsskala. Den lägsta skattesatsen — för förmögenheter mellan 20 000 och 40 000 kronor — var 1 promille och den högsta skattesatsen — för förmögenheter överstigande 1 miljon kronor — 6 promille. Härtill knöts en reduktionsregel av samma art som den nu förefintliga.

År 1947 frigjordes förmögenhetsbeskattningen helt från inkomstbeskattningen. Förmögenhetsskatten utgick därefter enligt en skiktsskala, i vilken den lägsta skattesatsen — för förmögenheter mellan 30 000 och 100 000 kronor — var 6 promille och den högsta skattesatsen — för förmögenheter över 300 000 kronor — 18 promille. Även denna förmögenhetsskatt reducerades vid låg inkomst.

1949 års skatteutredning uttalade i sitt betänkande angående den statliga direkta beskattningen (SOU 1951:51) att vissa lättnader borde beredas vid förmögenhetsbeskattningen, därvid utredningen ansåg, att man kunde överväga i huvudsak tre åtgärder: dels en höjning av den gräns, vid vilken skatteplikten inträdde, dels ändringar i förmögenhetsskatteskalen och dels införande av en rätt att vid inkomsttaxeringen göra avdrag för påförd förmögenhetsskatt. En höjning av skattepliktsgränsen ansåg utredningen motiverad av de förändringar i penningvärdet som ägt rum sedan den bestämdes. För sparandet syntes en sådan höjning ha en reell och psykologisk betydelse. Utredningen föreslog därför, att gränsen för skatteplikts inträde höjdes från 30 000 till 40 000 kronor. Utredningen diskuterade därefter möjligheten att genomföra ytterligare lättnader i förmögenhetsbeskattningen genom en rätt att vid den statliga inkomsttaxeringen göra avdrag för påförd förmögenhetsskatt. Utredningen fann, att de skattelättnader som därigenom skulle beredas väsentligen skulle komma de högre förmögenhetsskikten till godo, eftersom fördelen av avdragsrätten måste växa med förmögenheterna och inkomsterna. Oavsett vilken inställning man hade till detta resultat, vore det tydligt — sade utredningen — att avdragsrätten, genomförd med oförändrad förmögenhetsskatteskala, skulle väsentligt om-

fördela det skattetryck på förmögenhetsägarna, som framgått ur 1947 års beslut. Utredningen hade även övervägt möjligheten att genomföra avdragsrätten i kombination med en skärpt förmögenhetsskatteskala, varigenom skattelättnaderna skulle kunna fördelas på ett jämnare sätt. Utredningen fann emellertid icke lämpligt att för ifrågavarande syfte anlita metoden med avdragsrätt utan föreslog i stället en sänkning av förmögenhetsbeskattningen genom ändringar i skatteskalan. I detta avseende stannade utredningen för ett förslag, i vilket den lägsta skattesatsen var 5 promille och den högsta, som gällde endast över 1 000 000 kronor, 18 promille.

På dessa punkter anmäldes emellertid reservationer av flera ledamöter i utredningen. Sälunda yrkade herr Jonsson, att skattepliktsgränsen för äkta makar måtte höjas till 60 000 kronor. Samma yrkande framfördes av herrar Hagberg, Petrén och Sandberg, vilka dessutom föreslogo en rätt att vid den statliga inkomsttaxeringen göra avdrag för påford förmögenhetsskatt samt en förhöjd skala för förmögenhetsskatten. Herr Söderlund föreslog sådan avdragsrätt med bibehållande av den av utredningen föreslagna skatteskalan.

I det förslag på grundval av skatteutredningens betänkande, som i proposition nr 213 förelades 1952 års riksdag anförde *chefen för finansdepartementet* i nu förevarande hänseenden följande:

»Skatteutredningen har ansett att förmögenhetsbeskattningen i 1947 års utformning blivit i vissa lägen alltför hård till sina verkningar. Utredningen har funnit en revision av skatteberäkningen vara motiverad också av penningvärdets fall och av det allmänna intresset att större utrymme beredes åt sparandet. För egen del finner jag särskilt med hänsyn till penningvärdets fall en justering av förmögenhetsbeskattningen nu motiverad. Beträffande de metoder, som därvid böra väljas, är jag ense med skatteutredningen om att såväl en höjning av gränsen för skatteplikten som vissa ändringar av förmögenhetsskatteskalan böra ifrågakomma.

I åtskilliga remissyttranden har förordats en högre gräns för skatteplikten än den av utredningen föreslagna, 40 000 kronor. Flera av remissinstanserna ha därvid — i likhet med fyra ledamöter av utredningen — velat bestämma gränsen högre för äkta makar än för ensamstående. Enligt min mening kunna vissa skäl tala för att ett högre belopp än 40 000 kronor fritages från beskattning. Däremot är jag icke benägen att frångå den hittills gällande ordningen med en enhetlig skattepliktsgräns för alla skattskyldiga.

Om gränsen sättes relativt högt och förmögenhetsskatten till en början utgår med 5 promille, såsom utredningen föreslagit, kan något verkligt behov av en högre skattepliktsgräns för äkta makar än för ensamstående knappast föreligga. Det är visserligen riktigt att en gemensam skattepliktsgräns under särskilda förhållanden kan leda till att makar få erlægga förmögenhetsskatt, oaktat de före giftermålet var för sig icke haft sådan skattskyldighet. Detta är dock en följd av sambeskattningen och såsom sådan icke mera anmärkningsvärd än att makar, vilka före äktenskapet var för sig betalat förmögenhetsskatt, efter giftermålet kunna få betala en högre sammanlagd förmögenhetsskatt än tidigare.

icke heller torde det vara så vanligt att äkta makar ha förmögenhet av skattepliktig storlek vid äktenskapets ingående. I allmänhet förvärvas förmögenheterna under äktenskapet genom arv eller annorledes. Om skattepliktsgränsen bestämmes olika för makar och ensamstående, får detta till följd att en relativ skärpning i förmögenhetsbeskattningen inträder i de talrika fall, då skattepliktig förmögenhet föreligger när äktenskap upplöses genom ena makens död. En sådan relativ skärpning i förmögenhetsbeskattningen för änklingar och änkor får emellertid betraktas såsom ett icke önskvärt resultat.

I systematiskt hänseende är det otvivelaktigt en fördel att skattepliktsgränsen är enhetligt bestämd. En differentiering av gränsen medför en förskjutning av skattebeloppen i alla förmögenhetslägen. Skatteberäkningen skulle alltså ske enligt två olika skattetariffer och skatten skulle icke utan vidare kunna utläsas ur en och samma tabell.

Då jag sålunda av olika skäl icke kan biträda önskemålen om en annan skattepliktsgräns för äkta makar än för ensamstående vid förmögenhetsbeskattningen, vill jag å andra sidan icke motsätta mig att den gemensamma gränsen bestämmes något högre än vad skatteutredningen föreslagit. Den omständigheten att taxeringsvärdena vid årets fastighetstaxering genomsnittligt torde ha höjts mer än vad penningvärdeförsämringen skulle föranlett kan också motivera en sådan höjning av det skattefria beloppet. Såsom lämplig gräns i detta avseende förordar jag 50 000 kronor.

För att uppnå en smidigare övergång från första till andra skiktet i skatteskalen förordar jag tillika att det andra skiktet i den av skatteutredningen föreslagna skalan uppdelas och att skattesatsen bestämmes till 8 promille för den del av beskattningsbar förmögenhet som ligger mellan 100 000 och 150 000 kronor.

Med dessa modifikationer i skatteutredningens förslag skulle skalan för förmögenhetsskatten få följande utseende.

Beskattningsbar förmögenhet, kr.	Skatt %
— 50 000	0
50 000 — 100 000	5
100 000 — 150 000	8
150 000 — 200 000	10
200 000 — 400 000	13
400 000 — 1 000 000	16
1 000 000 —	18

De av skatteutredningen föreslagna lättnaderna i förmögenhetsbeskattningen ha på skatteunderlaget vid 1949 års taxering beräknats medföra ett inkomstbortfall för staten av 22,6 milj. kronor.<sup>1</sup> Med de ytterligare lättnader, som nu föreslås, kan inkomstbortfallet beräknas stiga med ytterligare omkring 9 milj. kronor. Vilket verkligt inkomstbortfall dessa skattelättnader komma att representera vid tiden för deras genomförande är i hög grad beroende på utfallet av den nu pågående allmänna fastighetstaxeringen och har icke ansetts möjligt att här uppskattningsvis angiva.

<sup>1</sup> Den uträknade statliga förmögenhetsskatten för fysiska personer har varit på 1949 års taxering 114,3 milj. kronor, på 1950 års taxering 118,2 milj. kronor och på 1951 års taxering 128,1 milj. kronor.

I vissa reservationer till skatteutredningens förslag har föreslagits en omläggning av förmögenhetsbeskattningen på det sätt att avdrag skulle medgivas för påford förmögenhetsskatt vid taxering till statlig inkomstskatt. Då jag nu föreslagit vissa i förhållande till förmögenhetsskattens avkastning mycket betydande sänkningar av skatten genom dels en höjning av skattepliktsgränsen och dels en omarbetning av skatteskalen torde därav framgå att jag icke ansett en avdragsrätt av detta slag böra ifrågakomma.

De yrkanden som framställts beträffande en dylik avdragsrätt gå olika långt. En ledamot av skatteutredningen har sålunda ansett att, även om avdragsrätten genomfördes, skalan för förmögenhetsskatten borde tills vidare bibehållas i enlighet med det av utredningens majoritet framlagda förslaget. En avdragsrätt av denna omfattning skulle otvivelaktigt innebära en mycket väsentlig rubbning av grunderna för den år 1947 beslutade förmögenhetsskatten. Då jag icke har för avsikt att föreslå någon mera genomgripande omfördelning av skattetrycket mellan förmögenhetsägarna anser jag mig icke behöva närmare ingå på detta särskilda förslag.

Enligt ett annat yrkande, som företrädes av tre ledamöter inom skatteutredningen, borde avdragsrätten genomföras i kombination med vissa höjningar av skattesatserna i den nu gällande förmögenhetsskatteskalen. Man skulle på detta sätt ha en möjlighet att förverkliga principen om avdragsrätt utan att i full utsträckning taga den konsekvens, som eljest är en naturlig följd av avdragsrätten, nämligen att den bereder större fördel ju högre upp i inkomst- och förmögenhetsskikten den tillämpas.

För min del kan jag emellertid icke heller biträda en omläggning av detta slag. När systemet med en kombinerad inkomst- och förmögenhets-skatt övergavs 1947 motiverades detta bl. a. med att tyngden av inkomstbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen kunde avvägas bättre var för sig om de frigjordes från varandra. Om en avdragsrätt nu infördes skulle detta innebära att inkomstskatten och förmögenhetsskatten ånyo gjordes beroende av varandra. Avkastningen av förmögenhetsskatten skulle icke längre vara ett uttryck för vad denna skatt i realiteten inbringade. Eftersom den samtidigt minskat den statliga inkomstskatten. Avdragsrätten skulle sålunda otvivelaktigt innebära en systematisk komplicering.

Om en förmögenhetsskatt uttages och den i vissa avseenden befinner sig mildras har man, enligt min mening, att söka medlen härför inom förmögenhetsbeskattningens egen ram. Att låta en viss del av skatten flyta tillbaka i form av minskad inkomstskatt är en omväg, som torde böra undvikas. Botemedlen mot skattens eventuellt oförmånliga verkningar äro då att söka i en mildring av skatteskalen. Med de ingalunda oväsentliga uppmjukningar av förmögenhetsbeskattningen som innefattas i skatteutredningens förslag med de av mig nu föreslagna kompletteringarna anser jag att man i detta avseende uppnått en rimlig avvägning av skatten.»

Vid 1952 års riksdags behandling av förslaget väcktes i flera motioner yrkanden av i huvudsak samma innebörd som de nu föreliggande. Sålunda yrkades i motionerna I:212 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II:284 (av herr Hjalmarson m. fl.), I:288 (av herr Ohlön m. fl.) och II:385 (av herr Ohlin m. fl.) samt I:213 (av herr Nils Theodor Larsson) och II:135 (av herr Jonsson i Skedsbygd m. fl.) att skattepliktsgränsen skulle fastställas till 40 000 kronor för ensamstående och 60 000 kronor för äkta makar. I motio-

nen II:616 (av herrar Nilsson i Bästekille och Östlund) hemställdes, att gränsen skulle bestämmas till 50 000 kronor för ensamstående och 75 000 kronor för makar. I motionerna I:484 (av herrar Sunne och Söderquist) och II:649 (av herr Sjölin och fru Sandström) föreslogs såsom gräns 50 000 kronor för ensamstående och 70 000 kronor för makar. I de nyssnämnda motionerna I:212 och II:284, I:288 och II:385 samt II:616 framfördes även yrkanden om rätt att vid inkomsttaxeringen göra avdrag för påförd förmögenhetsskatt, därvid dock i samtliga fall motionärerna, till förhindrande av en alltför stor minskning i skatteintäkterna, föreslog att avdragsrätten skulle kombineras med vissa skärpningar i den då gällande förmögenhetsskatteskalen. Yrkande om avdragsrätt väcktes även i motionerna I:481 (av herrar Cassel och Björnberg) och II:645 (av herrar Edström och Fagerholm), vilka dock i detta avseende sträckte sig längre såtillvida att motionärerna föreslog, att avdragsrätten skulle genomföras i förening med den i propositionen förordade skalan för förmögenhetsskatten. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 50 uttalade samma års bevillningsutskott i dessa frågor följande:

»I likhet med departementschefen finner utskottet det önskvärt att den hittillsvarande ordningen med en gemensam gräns för skatteplikten till förmögenhetsskatt icke utan tvingande skäl frångås. Behovet av en differentiering i detta avseende är enligt utskottets mening icke så starkt att det motiverar en omläggning. Särskilt om den gemensamma gränsen bestämmes så relativt högt som departementschefen föreslagit och skatten till en början utgår med endast 5 promille bör den nu gällande ordningen utan nämnvärd olägenhet kunna bibehållas. Utskottet hemställer sålunda om bifall till propositionen i detta avseende och avstyrker nyssnämnda motionsyrkanden.

---

Utskottet erinrar om att de marginalskatteverkningar, som åstadkommas av förmögenhetsskatten i förening med inkomstskatten, voro föremål för ingående undersökningar vid riksdagsbehandlingen av skatteförslaget år 1947. Vid 1947 års bevillningsutskotts betänkande nr 50 äro sålunda fogade ett antal tabeller, vilka visa marginalskattens storlek i olika inkomst- och förmögenhetslägen. 1947 års bevillningsutskott hade också att taga ställning till vissa motioner, vari yrkande väckts att vid inkomsttaxeringen avdrag skulle få ske för påförd förmögenhetsskatt. Nämnda utskott yttrade beträffande denna och andra föreslagna möjligheter att nedbringa marginalskatten att, ehuru det givetvis vore en olägenhet att höga marginalskattesatser kunde uppkomma vid vissa kombinationer av inkomst och förmögenhet, utskottet dock icke funnit tillräckliga skäl för att i den utsträckning, som i motionerna avsåges, frångå den av dåvarande departementschefen föreslagna avvägningen av skattebördan mellan inkomster och förmögenheter.

I motionerna I:481 och II:645 har anmärkts, att den däri föreslagna avdragsrätten skulle medföra ett skattebortfall understigande 30 miljoner kronor. Detta bortfall har beräknats på grundval av 1949 års taxering,



alltså på 1948 års förmögenheter. Beloppet avser minskningen i skatteintäkter enbart genom avdragsrätten. För ett riktigt bedömande av frågan bör emellertid beaktas att härtill skulle komma det skattebortfall, som förorsakas genom den i propositionen föreslagna sänkningen av förmögenhetsskatten. Tillsammans skulle detta medföra ett skattebortfall av närmare 60 miljoner kronor, beräknat på underlaget för 1949 års taxering. Då hela den uträknade förmögenhetsskatten på grundval av 1949 års taxering utgjorde 114 miljoner kronor, skulle sålunda den i motionerna yrkade avdragsrätten i förening med den i propositionen förordade skatteskalans medföra en minskning i statliga skatter, vilken motsvarar omkring hälften av den nu utgående förmögenhetsskatten. Det synes utskottet uppenbart att en avdragsrätt av denna omfattning innebär en mycket väsentlig rubbning av grunderna för den år 1947 beslutade förmögenhetsskatten. Utskottet anser att en omläggning i enlighet med detta motionsyrkande icke kan ifrågakomma och hemställer sålunda om avslag på motionerna I:481 och II:645.

Icke heller kan utskottet tillstyrka en avdragsrätt i förening med skärpning av den nuvarande förmögenhetsskatteskalans. Med den mycket betydande sänkning av förmögenhetsskatten som föreslås i propositionen, anser utskottet att skatten blivit avvågad på ett sätt som med hänsyn till penningvärdesförsämringen och andra omständigheter får anses skäligt. Utskottet finner sålunda icke behövt att i stället tillgripa metoden med avdragsrätt i förening med skärpt skatteskala, vilken metod enligt utskottets mening otvivelaktigt skulle medföra komplikationer av såväl deklarations- som taxeringsförfarandet. På grund härav avstyrker utskottet ifrågavarande yrkanden i motionerna.»

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återgivas följande.

I de likalydande *motionerna* I:157 och II:214 har anförts, att spararna utsattes för en särskilt hård beskattning, som gjorde det mindre lönande att spara. Förmögenhetsskatt för fysiska personer utginge för närvarande så snart den beskattningsbara förmögenheten överstege 50 000 kronor. Skattefrihetsgränsen vore densamma för äkta makar som för ensamstående. Vid 1952 års riksdag hade företagits vissa ändringar i bland annat inkomstbeskattningen, vilka innebure att den s. k. tudelningsprincipen — enligt vilken skatten för en familj med viss inkomst skulle vara exakt dubbelt så stor som skatten för ensamstående med hälften så stor inkomst — i praktiken komme att tillämpas för familjeinkomster upp till 15 000 å 16 000 kronor. En konsekvens därav borde ha varit, att man beträffande förmögenhetsskatten dels tillämpat olika skattepliktsgränser, dels haft skilda skatteskalor för gifta och ensamstående. Någon sådan ändring genomfördes emellertid icke. Det förefölle icke rimligt att två ensamstående personer, som vardera hade förmögenhet motsvarande skattepliktsgränsen och på grund därav vore fria från skatt, vid ingående av äktenskap med varandra skulle belastas med en relativt betydande förmögenhetsskatt. Det skattefria avdraget borde rätteligen vara dubbelt så stort för äkta makar som för ensamstående. Motionärerna vore emellertid be-

redda ansluta sig till en modifierad linje och ville förorda att gränsen för äkta makar sattes till 75 000 kronor.

I skattelagstiftningen medgäves för närvarande avdrag beträffande speciella skatter. Vid taxeringen till statlig inkomstskatt finge dessutom avdrag ske för erlagd kommunalskatt. Motivet härför vore närmast att de kommunala skattesatserna i hög grad varierade och att alltså två personer med enahanda inkomstförhållanden hade att erlägga olika höga kommunalskatter. Kommunalskatten påverkade alltså skatteförmågan på varierande sätt. Det samma vore emellertid förhållandet med förmögenhetsskatten. Normen för förmögenhetsskatten vore visserligen förmögenhetens storlek. Det bakomliggande motivet vore emellertid den uppfattningen att förmögenhetens avkastning hade en större bärkraft än annan inkomst. Det kunde icke vara rimligt att vid fastställandet av skatteförmågan för en skattskyldig helt bortse från att en del av inkomsten ovillkorligen måste tagas i anspråk för annat ändamål. Motionärerna förordade därför att förmögenhetsskatten gjordes avdragsgill vid taxeringen till statlig förmögenhetsskatt. Det stode emellertid klart för motionärerna att vissa betänkligheter kunde resas mot förslaget med hänsyn till de statsfinansiella konsekvenserna på kort sikt. För att underlätta ett genomförande av sitt förslag om avdragsrätt vore motionärerna av denna anledning beredda att i viss mån modifiera detsamma. Under förutsättning att yrkandet om avdragsrätt vunne riksdagens bifall förordade motionärerna den skärpning av förmögenhetsskatteskalan som framginge av det i motionerna framlagda förslaget till ändringar av förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Ett genomförande av motionärernas förslag i dess helhet torde kunna beräknas minska statens skatteinkomster med omkring 20 miljoner kronor. Enligt motionärernas uppfattning vore de med motionärernas system förenade fördelarna med hänsyn till behovet av ökat sparande emellertid så framträdande att de ur samhällssynpunkt mer än väl skulle uppväga detta skattebortfall. Sett på längre sikt skulle detta system helt säkert också tillföra staten större inkomster än nu gällande ordning.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I:279 och II:369 framförda yrkandet har anförts bl. a., att för att trygghetsbehovet för äkta makar skulle bli tillgodosett måste förmögenhetsbeloppet vara högre än för ensamstående. Det skattefria beloppet borde därför göras något större för äkta makar. Motionärerna erinrade om att en dylik differentiering föreslagits i reservationer till 1949 års skatteutrednings betänkande ävensom av ett flertal remissinstanser, däribland riksskattenämnden. Enligt motionärernas mening skulle en högre gräns för äkta makar innebära en värdefull stimulans till ökat sparande i de lägre förmögenhetsskikten. Skattepliktsgränsen för äkta makar syntes böra bestämmas till 75 000 kronor.

## Utskottet.

I samtliga de föreliggande motionerna avses att åstadkomma en lättnad i den statliga förmögenhetsbeskattningen. Sålunda yrkas såväl i de likalydande motionerna I: 157 och II: 214 som i de likalydande motionerna I: 279 och II: 369, att skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen för äkta makar måtte höjas till 75 000 kronor. I motionerna I: 157 och II: 214 yrkas dessutom sådan ändring av gällande bestämmelser att påfordr förmögenhetsskatt skall få avdragas vid den statliga inkomsttaxeringen, varvid dock förutsättes en viss höjning av förmögenhetsskatteskalan.

Vad angår det i samtliga förevarande motioner framförda yrkandet om en höjning av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen för äkta makar till 75 000 kronor, må framhållas, att skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen tidigare alltid varit densamma för äkta makar som för ensamstående. Den fastställdes år 1947 till 30 000 kronor, under det att dessförinnan den skattefria gränsen vid den särskilda skatten å förmögenhet varit 20 000 kronor. I 1949 års skatteutrednings betänkande föreslogs en gemensam skattepliktsgräns av 40 000 kronor. Vissa reservanter föreslog emellertid en skattepliktsgräns för äkta makar av 60 000 kronor. Chefen för finansdepartementet anförde vid framläggandet av förslag på grundval av skatteutredningens betänkande i proposition nr 213 till 1952 års riksdag i anledning av nämnda reservationer, att om skattepliktsgränsen sattes relativt högt och förmögenhetsskatten till en början utginge med 5 promille, kunde något verkligt behov av en högre gräns för äkta makar än för ensamstående knappast föreligga. Det förhållandet, att i vissa fall makar finge erlægga förmögenhetsskatt, oaktat detta ej var fallet före äktenskapet, vore en följd av sambeskattningen och icke mer anmärkningsvärt än att makar efter giftermålet kunde få betala en högre sammanlagd förmögenhetsskatt än tidigare. Departementschefen framhöll även, att det vore en fördel i systematiskt hänseende med en enhetlig skattepliktsgräns. En differentiering av gränsen skulle medföra att skatten icke kunde utläsas ur en och samma tabell. Departementschefen föreslog emellertid att den gemensamma gränsen bestämdes till 50 000 kronor. Vid riksdagsbehandlingen av förslaget framfördes i flera motioner yrkanden om en högre skattepliktsgräns för äkta makar. Dessa yrkanden avvisades emellertid av riksdagen, som godkände propositionen och därvid anslöt sig till vad departementschefen uttalat.

Till stöd för yrkandet om en högre skattepliktsgräns för äkta makar har i de nu föreliggande motionerna anförts bland annat, att en sådan högre gräns skulle innebära en stimulans till ökat sparande. Utskottet vill i anslutning härtill framhålla, att den största skattelättnad, som skulle kunna uppnås för äkta makar genom en till 75 000 kronor förhöjd skattepliktsgräns, utgör 125 kronor årligen. Det synes icke utskottet troligt, att en

förhöjd skattepliktsgräns för äkta makar på sätt i motionerna förordas skulle kunna få någon mera väsentlig inverkan på sparandet i landet. De praktiska synpunkter som departementschefen tidigare framhållit såsom skäl för en gemensam skattepliktsgräns synes mera vägande. Vad i motionerna anförts bör enligt utskottets förmenande icke föranleda ett frånträdande av den av 1952 års riksdag i denna fråga intagna ståndpunkten. Utskottet avstyrker förty motionerna i denna del.

Vidkommande den i de likalydande motionerna I: 157 och II: 214 yrkade rätten till avdrag vid den statliga inkomsttaxeringen för påförd förmögenhetsskatt får utskottet till en början erinra om att den år 1947 genomförda omläggningen av statsbeskattningen innebar, att förmögenhetsbeskattningen helt frigjordes från inkomstbeskattningen. Redan vid riksdagsbehandlingen av 1947 års förslag framställdes i väckta motioner yrkanden om en avdragsrätt såsom den nu åsyftade. Riksdagen vidtog emellertid icke någon ändring i anledning av desamma. Frågan behandlades därefter ingående av 1949 års skatteutredning. Utredningen fann, att skattelättnad genom en sådan avdragsrätt huvudsakligen skulle komma de högre förmögenhetsskikten till godo. Utredningen ansåg ej heller en avdragsrätt i förening med höjda skatteskalor vid förmögenhetsbeskattningen vara lämplig. Reservationer med yrkanden om en sådan avdragsrätt anfördes emellertid av vissa ledamöter i utredningen. Departementschefen anförde i förenämnda proposition nr 213 beträffande denna fråga, att införandet av en avdragsrätt skulle innebära, att inkomstbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen ånyo gjordes beroende av varandra. Avkastningen av förmögenhetsskatten skulle då icke längre vara ett uttryck för vad denna skatt i realiteten inbringade eftersom den samtidigt minskade den statliga inkomstskatten. Avdragsrätten skulle sålunda otvivelaktigt innebära en systematisk komplicering. I åtskilliga av de i anledning av sistnämnda proposition väckta motionerna yrkades en sådan avdragsrätt som den förevarande, därvid i flertalet motioner förutsattes en höjd förmögenhetsskatteskala. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 50 yttrade 1952 års bevillningsutskott bl. a., att förmögenhetsskatten i propositionen blivit avvägd på ett sätt som med hänsyn till penningvärdeförsämringen och andra omständigheter finge anses skäligt. Det kunde sålunda icke anses behövt att i stället tillgripa metoden med avdragsrätt i förening med skärpt skatteskala, vilken metod otvivelaktigt skulle medföra komplikationer av såväl deklarations- som taxeringsförfarandet.

Utskottet vill i anslutning härtill även framhålla, att den i de nu föreliggande motionerna gjorda jämförelsen med den avdragsrätt som föreligger beträffande påförd kommunalskatt icke synes hållbar. Sistnämnda avdragsrätt har motiverats med de olika skattebördor, som genom skillnaderna i den kommunala utdebiteringen drabbar personer med samma in-

komstförhållanden. Variationerna i skattebördan i fråga om kommunal-skatten beror emellertid på en omständighet, som ligger utanför den skatt-skyldiges inkomst- och förmögenhetsförhållanden, medan olikheterna be-träffande förmögenhetsskatten följer av variationerna i förmögenheternas storlek. För två personer med helt lika inkomst- och förmögenhetsförhål-landen medför sålunda icke förmögenhetsbeskattningen olika skattebelast-ning, vilket däremot är fallet med den kommunala utdebiteringen. Det är sålunda att märka att förmögenhetens storlek i princip är beskattningsnorm. Denna för förmögenhetsbeskattningen grundläggande ordning skulle upp-rivas i och med att rätt till avdrag för förmögenhetsskatt infördes. Avdrags-rätten är därför icke blott ett spørsmål av teknisk natur utan även en för hela skattens konstruktion avgörande fråga. Beträffande den avdragsrätt som i vissa fall stadgas för speciella skatter, må framhållas, att sådan rätt endast förefinnes i den mån skatten utgör omkostnad i en förvärvskälla, såsom t. ex. i fråga om skogsvårdsavgift eller tillverknings-skatt. Något så-dant förhållande föreligger icke i fråga om förmögenhetsskatten. I detta sammanhang vill utskottet även erinra om att i direktiven för 1950 års skattelagssakkunniga anförts bland annat, att det borde övervägas att ut-mönstra sådana i skattelagarna förekommande bestämmelser, som avsåge bl. a. att åstadkomma en långt driven rättvisa olika skattskyldiga emellan, såsom t. ex. bestämmelserna om rätt till avdrag för kommunala utskylder. Att vid sådant förhållande införa en avdragsrätt för erlagd förmögenhets-skatt anser utskottet icke lämpligt. Med avseende å vad sålunda anförts avstyrker utskottet de likalydande motionerna I:157 och II:214 jämväl i denna del.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att de likalydande motionerna I:157 av fröken An-dersson m. fl. samt II: 214 av herrar Edström och Nilsson i Svalöv om införande av avdragsrätt i fråga om erlagd för-mögenhetsskatt m. m. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; ävensom
- 2) att de likalydande motionerna I: 279 av herrar Hans-son och Boman samt II: 369 av herr Sjölin och fru Sand-ström om höjning av det skattefria beloppet för äkta ma-kar vid förmögenhetsbeskattningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 maj 1953.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

---

*Närvarande:*

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson, Spetz, Velander, Falk, Söderquist, Einar Eriksson, Snygg och Patrick Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Orgård, Sjölin, Brandt, Kollberg, Allard, Kärrlander, Edström och Jansson i Aspeboda.

**Reservationer:**

I) av herrar *Spetz, Söderquist, Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Kollberg*, vilka ansett, att utskottets motivering bort erhålla följande lydelse:

»I samtliga de föreliggande motionerna avses att åstadkomma en lättnad i den statliga förmögenhetsbeskattningen. Sålunda yrkas såväl i de likalydande motionerna I:157 och II:214 som i de likalydande motionerna I:279 och II:369, att skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen för äkta makar måtte höjas till 75 000 kronor. I motionerna I:157 och II:214 yrkas dessutom sådan ändring av gällande bestämmelser att påförd förmögenhetsskatt skall få avdragas vid den statliga inkomsttaxeringen, varvid dock förutsattes en viss höjning av förmögenhetsskatteskalen.

Vad angår det i samtliga förevarande motioner framförda yrkandet om en höjning av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen för äkta makar till 75 000 kronor, vill utskottet erinra om att ett yrkande med samma innebörd framfördes reservationsvis till 1949 års skatteutrednings betänkande och att denna uppfattning delades av ett flertal remissinstanser, bl. a. av riksskattenämnden. Även utskottet är av den principiella uppfattningen att då äkta makar samtaxeras vid förmögenhetsbeskattningen, konsekvensen kräver att skattepliktsgränsen sättes högre för äkta makar än för en ensamstående på samma sätt som gäller i fråga om inkomstbeskattningen. Utskottet vill icke heller förbise den stimulerande effekt på sparandet, särskilt i de lägre förmögenhetsskikten, som en höjning av förmögenhetsskattegränsen skulle betyda. Vad det skattefria beloppets storlek angår, finner utskottet för sin del det i motionerna föreslagna beloppet 75 000 kronor väl avvägt.

Vad slutligen gäller det i de likalydande motionerna I:157 och II:214 framställda förslaget, vill utskottet uttala, att det anser det principiellt riktigt att påförd förmögenhetsskatt avdrages vid den statliga inkomsttaxeringen. I samband med en sådan ändring av gällande skatteregler bör förmögenhetsskatteskalen även enligt utskottets mening jämkas något.

Även om utskottet sålunda finner de här behandlade förslagen i hög grad välmotiverade, anser sig utskottet dock icke i dagens läge — med hänsyn till rådande statsfinansiella situation — kunna yrka bifall till yrkandena om ett omedelbart genomförande av de föreslagna ändringarna. I samtliga motioner har också uttalats, att motionärerna vore medvetna om det an-

strängda statsfinansiella läget och att det därför kunde uppkomma svårigheter att omedelbart genomföra förslagen. Dessa hade framlagts för att ge riksdagen tillfälle att vid sessionens slut pröva förslagen mot bakgrunden av det då kända statsfinansiella läget.»

**II)** av herrar *Velander* och *Edström*, vilka under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:157 och II:214 ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I:157 av fröken Andersson m. fl. samt II:214 av herrar Edström och Nilsson i Svalöv om införande av avdragsrätt i fråga om erlagd förmögenhetsskatt m. m. ävensom de likalydande motionerna I:279 av herrar Hansson och Boman samt II:369 av herr Sjölin och fru Sandström om höjning av det skattefria beloppet för äkta makar vid förmögenhetsbeskattningen, antaga i förstnämnda två motioner upptagna förslag till

1) förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt; samt

2) förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.